

Скрипка А.В., Скрипка В.М.

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ДОВГОТРИВАЛОГО БЕЗРОБІТТЯ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ

Трансформація сучасного суспільства, яке супроводжується масштабними змінами на ринку праці України, зумовлює утворення досить великої соціальної спільноти - безробітної молоді, яка через специфіку вікових соціально-психологічних характеристик виявилася недостатньо підготовленою до сучасних реалій. Зазначимо, що безробіття не тільки знижує рівень матеріального статусу особи, але і провокує загострення відчуття невпевненості у своєму положенні, особливо у молодій людині. Виникає невпевненість у власних правах та у доступності засобів існування, зростає відчуття соціальної незахищеності. Такі молоді особи перебувають у психічному стані через неможливість задоволення базових соціальних потреб.

Роль і місце молоді в суспільних справах визначаються, насамперед, можливостями для реалізації її здібностей і енергії і водночас тим, наскільки активно самі молоді люди беруть участь у житті суспільства. Останнє вимагає від держави розробки і реалізації особливої системи заходів, що забезпечували б не тільки надання певних гарантій зайнятості для молоді, але і підтримку адаптації цієї соціально-демографічної групи до сучасних умов життя, адже від цього багато в чому залежить соціальне самопочуття особи. Отже, вивчення соціального самопочуття різних соціальних груп, у тому числі і молоді, має принципове значення для наукового аналізу і прогнозу розвитку подій.

Так статистичні дані свідчать що за період січень-березень 2010 року зареєстроване безробіття в Україні становило 505,2 тис.осіб, серед молоді у віці від 15 до 24 років становило 189,9 тис.осіб., а за період січень-червень цього ж року всього – 398,7 тис.осіб, серед молоді – 159,6 тис.осіб. [2] Хоча й спостерігається скорочення безробіття серед молоді, але воно не значне, все ж таки більш працевлаштовані ті в яких є досвід роботи.

Українські вчені досліджують соціально-економічні особливості мотивів і стимулювання активності безробітного населення, поліпшення його позитивної мотивації до пошуку роботи, започаткування власної справи тощо. Останнім часом серед публікацій психологічного спрямування переважають емпіричні дослідження соціального самопочуття різних категорій населення, у тому числі і молоді. Водночас спостерігається недооцінка комплексності проблеми соціального самопочуття молодих людей, які перебувають у стані довготривалого безробіття.

В сучасній літературі психологи виділяють основні фази розвитку стресових специфічних ситуацій при втраті роботи:

- Фаза 1. Стан невизначеності і шоку.
- Фаза 2. Настання суб'єктивного полегшення і психологічна адаптація до

ситуації.

- Фаза 3. Погіршення стану. Воно настає після 6-7 місяців відсутності роботи.

- Фаза 4. Безпорадність і примирення із ситуацією, що склалася. [1]

Проаналізуємо різні ситуації стану молодого безробіття:

1. Безробітні, для яких властиве сполучення обох мотивів («прагнення до прийняття» та «страх відторгнення»), характеризуються сильно вираженим внутрішнім конфліктом між прагненням до людей і уникненням спілкування. Такий конфлікт виникає щоразу, коли доводиться зустрічатися з незнайомими людьми.

2. Для молодих людей із високим рівнем розвитку мотиву «намагання до прийняття» і низьким рівнем розвитку мотиву «страх відторгнення» властивий активний пошук контактів і спілкування з людьми, позитивний емоційний стан. Високий рівень розвитку мотиву «страх відторгнення» у сукупності з низьким рівнем розвитку мотиву «прагнення до прийняття» зумовлює здебільшого активне уникнення контактів із людьми, бажання усамітнитись.

3. Якщо обидва мотиви — «страх відторгнення» та «прагнення до прийняття» — розвинуті, то це свідчить про наявність у респондента внутрішнього дискомфорту, напруги, оскільки страх відторгнення перешкоджає задоволенню потреби перебувати в середовищі інших людей.

4. Низький рівень розвитку обох мотивів характеризує людину, яка, живучи серед людей, спілкуючись із ними, не відчуває від цього ні позитивних, ні негативних емоцій і добре себе почуває як серед людей, так і без них.

5. За середніх значень сили мотивів «намагання до прийняття» та «страх відторгнення» характеристику поведінки людини та її переживань, пов'язаних із людськими відносинами, визначити не можна. У жінок афіліативні потреби виражені сильніше, ніж у чоловіків. Крім того, потреба в афіліації значимо впливає на ступінь задоволеності від трудової діяльності. Причому в чоловіків цей вплив сильніший, ніж у жінок. Більше того, в осіб із високим рівнем цієї потреби дещо зростають труднощі у працевлаштуванні. [1]

Таким чином можна зробити декілька висновків щодо дій безробітної молоді, яка знаходиться у стані тривалого безробіття:

- сподівання на службу зайнятості: молоді люди очікують, що їм зможуть знайти гарну роботу (високооплачувану і цікаву) чи направлять на безкоштовні курси з перенавчанням, хоча реальна ситуація не відповідає таким очікуванням;

- наявність визначених особистісних рис і характерної поведінки у більшості такої молоді: пасивність і відсутність активної життєвої позиції, соціальна незрілість, невпевненість у собі, відсутність ефективних навичок навчання і взаємодії з людьми; як правило, знижена орієнтація на одержання нової інформації, знань;

- зниження мотивації до успіху порівняно з особами, які знаходяться у стані короткотривалого безробіття;

- високий рівень розвитку мотиву «страх відторгнення» у сукупності з ни-

зьким рівнем розвитку мотиву «прагнення до прийняття» у безробітних, які знаходяться у стані довготривалого безробіття, свідчить про те, що людина із таким сполученням обох мотивів активно уникає контактів із людьми, бажає усамітнитись.

У ситуації з безробіттям можна запропонувати молоді починати самостійно спробувати шукати роботу чи професійного самовизначення, а не виправдовувати власну поведінку поганою роботою служби зайнятості. Такій молоді потрібна допомога з боку дорослих, зокрема психологів, оскільки самі вони до власної активності поки що не готові.

Література

1. Журнал „Аспекти і рішення України” Київ-2008р.
2. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет статистики України.

Халаїмова А.В.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ РИЗИКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасна світова економіка характеризується великою невизначеністю ринкових, технологічних, природно-кліматичних та інших факторів. В економіці і підприємстві здійснювати вибір, приймати рішення доводиться в умовах невизначеності, конфлікту й зумовленого ними ризику. Проблема ризику в нашій країні є досить нагальною. З появою товарно-грошових відносин із розвитком цивілізації ризик стає економічною категорією. Приблизно з 60-х років ХХ ст. ризик став предметом міждисциплінарних досліджень. Виникла нова галузь знань – ризикологія. Тому аналіз, прогнозування, оцінка та зниження ризику набувають усе більшу актуальність.

Для економіки України перехід на інноваційний шлях розвитку є тою силою, що рухає, яка здатна забезпечити економічну незалежність та подолання розриву із економічно розвиненими країнами. Це є особливо актуальним для промисловості – провідної галузі України. У той же час вітчизняна практика показує, що інноваційною діяльністю займається незначна кількість промислових підприємств. При цьому більшість із них займається розробкою та впровадженням нової або вдосконаленої продукції, оскільки традиційні її види у значній мірі є неконкурентоспроможними як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках. Одним із головних факторів, які стримують інноваційну активність підприємств, поряд із недостатніми обсягами фінансових ресурсів, нерозвиненістю і слабою результативністю механізмів державної підтримки, невдосконаленістю законодавчої бази та інше; є високий ризик. У цьому зв'язку проблема адекватної оцінки інноваційних ризиків та розробка ефективних заходів по їхньому запобіганню, зниженню або компенсації є дуже актуальною.